

ZDRAVO, tudi predmeta DKE ne smemo čisto zanemariti, pri naslednjih "urah" bomo govorili o ČLOVEKOVIH PRAVICAH (učb. str. 41-52) .

Kmalu boš ugotovil, da so določene pravice zaradi nastale situacije oz nevarnosti okužbe z novim virusom trenutno močno omejene.

Mogoče najprej zgodba za razmislek, najdeš jo spodaj ali pa na spletni strani

[daljavo/zgodovina](https://www.irokus.si/sola-na-daljavo/zgodovina)

Navodila za dostop:

<https://www.irokus.si/sola-na-daljavo/dke>

V KOLIKOR TI NI USPELO PRITI DO VIDEO POSNETKA O KARLU VELIKEMU PRI ZGODOVINI ŠE NEKAJ NAVODIL <https://www.irokus.si/sola-na-daljavo/zgodovina>

3 **MULTiRokus Zgodovina 7**

Vsem učiteljem in učencem je omogočen brezplačen celodnevni dostop do zbirke multimedijjskih in interaktivnih vsebin **MULTiRokus Zgodovina 7**, ne glede na to, gradivo katere založbe uporabljate. Na voljo so videoposnetki, 2D- in 3D-animacije ter odlični animirani filmi.

Jaz, midva, mi 7

samostojni delovni zvezek

www.iRokusPlus.si

✓ Učenci

✓ Učitelji

NA ENAK NAČIN PRIDEŠ TUDI DO
MULTiRokusGeografija7

Malala – borka za človekove pravice

Malala Yousafzai je kot 11-letna šolarka v Pakistanu v letih 2008–2009 pod psevdonimom Gul Makai pisala blog o življenju šolark. To je bil čas, ko so bili v njeni domači pokrajini prisotni islamski skrajneži (talibani), ki so nasprotovali pravicam žensk in deklet.

V dnevniku opisuje svojo željo po izobraževanju in izpostavlja pomen izobrazbe za dekleta po celem svetu. V dnevniku je zapisala tudi svoja opažanja in misli ob naraščajočem pritisku talibanskih skrajnežev na vse, ki so bili vključeni v izobrazbo deklet. Tako je dokumentirala strah sošolk, ko so opazile, da nekatere od njih ne hodijo več k pouku, ali pa da so nekatera dekleta v šolo začela prihajati brez šolskih uniform, da ne bi pritegovala pozornosti. Opisala je tudi kako nesrečne so bile s sošolkami pred začetkom zimskih počitnic leta 2009, ker niso bile prepričane, da bodo šolo po počitnicah sploh še odprli. Od nje so se poslavljale, kot da gre za dokončno slovo.

Malala so skrajneži ustrelili v glavo, ker si je drznila oporekati njihovi zahtevi, da dekleta ne sodijo v šole. Napad se je zgodil oktobra 2012. Oboroženi taliban je vstopil na šolski avtobus in vprašal, kje je Malala. Njeno mesto so izdali prestrašeni pogledi. Deklico je ustrelil v glavo in pri tem ranił še dve sošolki. Šokantni dogodek je iz Malale naredil svetovno znano osebnost. Mediji iz celega sveta so spremljali njeno okrevanje in opisovali njen boj za izobrazbo deklet. Leta 2017 je bila sprejeta na Oxford na študij politologije, filozofije in ekonomije.

Revija Time Magazine jo je leta 2013 razglasila za eno najvplivnejših oseb in bila je prvič nominirana za Nobelovo nagrado. V istem letu je dobila tudi nagrado Saharov, ki jo za prizadevanja za svobodo misli podeljuje evropski parlament. Leta 2014 je postala najmlajša dobitnica Nobelove nagrade za mir.

Malala je soustanoviteljica sklada, ki nosi njeno ime in ki nudi pomoč pri šolanju dekletom, ki prihajajo iz dežel, kjer se izobrazba deklet zanemarja.

Svoje življenje je opisala v delu »Jaz, Malala«.

Morda se ti zdi čudno, ampak Malalina želja, sodi v skupino osnovnih človekovih pravic. To je pravica do _____?_____.

Na razvoj človekovih pravic, kot jih poznamo danes so vplivali različni zgodovinski dogodki.

Spomni se »krivičnega« Hamurabijevega zakonika ali pa ureditve v antičnih Atenah!

Kaj so človekove pravice?

Pri opredelitvi pojma **človekove pravice** si lahko pomagamo z razlagami besed, ki ga sestavljata. Človek je predstavnik vrste *Homo sapiens* – moški, ženska, otrok ... Pravica pa je stvar ali svoboščina, ki ti pripada in si do nje upravičen. Človekove pravice so pravice, ki pripadajo vsem ljudem. Temeljijo na spoštovanju vsakega človeškega bitja. Človeku so dane ob rojstvu, zato pravimo, da so **naravne** pravice. Ker jih ni moč kupiti, si jih prislužiti ali podedovati ter jih človeku nihče nima pravice vzeti, pravimo, da so **neodtujljive**.

Ideja o človekovih pravicah se je razvijala postopoma.

Človekove pravice delimo v tri skupine.

- Najstarejša skupina pravic so **državljske in politične pravice**.
- Drugo skupino pravic sestavljajo **ekonomske in socialne pravice**.
- Tretja, najmlajša skupina pravic so **okoljske, kulturne in razvojne pravice**.

Državljske in politične pravice se nanašajo na svobodo posameznika.

- pravica do življenja
- prepoved mučenja ali nečloveškega in ponižujočega ravnanja in kaznovanja
- pravica do prostosti in osebne varnosti
- pravica do odsotnosti nasilja in suženjstva
- pravica do političnega udejstvovanja, svobodnega prepričanja, izražanja misli, vesti in veroizpovedi
- pravica do združevanja in zborovanja

Ekonomske in socialne pravice se nanašajo na dostop do osnovnih socialnih (družbenih) in ekonomskih (gospodarskih) dobrin. Posameznika tudi ščitijo v primeru bolezni, nezaposlenosti, starosti, poškodb pri delu in podobno.

- pravica do izobrazbe
- pravica do zadovoljivega življenjskega standarda
- pravica do bivališča
- pravica do dela
- pravica do zdravstvene oskrbe
- pravica do hrane
- pravica do vode

Okoljske pravice se nanašajo na pravico do življenja v neonesnaženem in pred uničenjem obvarovanem okolju.

Kulturne in razvojne pravice zajemajo pravico do kulturnega, političnega in ekonomskega (gospodarskega) razvoja.

a) Katere tri skupine človekovih pravic poznamo?

---

b) V preglednici podčrtaj pravice, ki so trenutno pomembne zate in tvoje vrstnike.

Najpomembnejši dokument o človekovih pravicah je nastal šele v 20. stoletju.

Preberi besedilo v učbeniku na str. 43 in ugotovi:

- ime dokumenta: _____

- ime ustanove, ki je dokument sprejela: _____

- leto sprejema dokumenta: _____

Spoštovanje človekovih pravic je danes sestavni del državnih zakonov v večini držav na svetu. Tudi v Sloveniji. Zato pravimo, da je **naša država utemeljena na človekovih pravicah.**

Za konec poglej, kaj nam o človekovih pravicah pove etika (učb. str. 44)

Kaj od nas zahteva **etično pravilo**?
